

УДК 378:[658.3](477)

ЕФЕКТИВНИЙ ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАСІБ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Коргуник Ю. В.

У статті обґрунтовано необхідність інтернаціоналізації вищої освіти України. Окреслено історію витоків цього процесу та вагу, яку він має серед інших сучасних стратегій у галузі вищої освіти. Охарактеризовано техніки проектного менеджменту та аргументовано необхідність їх застосування у процесі інтернаціоналізації вищої освіти в Україні.

Ключові слова: інтернаціоналізація, проект, проектний менеджмент, вища освіта.

В статье обоснована необходимость интернационализации высшего образования Украины. Очерчена история истоков этого процесса и его значимость среди других современных стратегий в области высшего образования. Охарактеризованы техники проектного менеджмента и аргументирована необходимость их использования в процессе интернационализации высшего образования на Украине.

Ключевые слова: интернационализация, проект, проектный менеджмент, высшее образование.

The necessity for internationalization of higher education in Ukraine is justified in the article. The history and origins of this process are outlined. Its importance among other strategies in higher education is characterized. Contemporary techniques of project management and their necessity in the process of internationalization of higher education in Ukraine are justified.

Key words: internationalization, project, project management, higher education.

Перехід України від радянської системи освіти до міжнародної може відбутися тільки за рахунок ефективного менеджменту, зокрема проектного.

На сьогодні у всьому світі спеціалістів у цій галузі готують у державних та приватних університетах з метою того, щоб, зайнявши відповідні позиції, вони могли покращити роботу державних та недержавних організацій, примножити прибутки для комерційних фірм та збагатити національний чи світовий ринки.

Проект-менеджмент особливо важливий для України сьогодні. Зокрема, одна зі сфер, яка важко "переживає" перехід від радянської системи до міжнародної, є освітня.

Інтернаціоналізація сфери вищої освіти в Україні та якісна зміна у її роботі можлива тільки через співпрацю з міжнародною общиною, обміном науковими знаннями із вченими всього світу шляхом формулювання спільної наукової розробки, спільного пошуку коштів на її впровадження та якісної її реалізації [2].

Ефективний проектний менеджмент дозволяє забезпечити всі аспекти інтернаціоналізації вищої освіти.

Об'єкт дослідження – інтернаціоналізація вищої освіти.

Предмет дослідження – ефективний проектний менеджмент.

Метою статті є проаналізувати поняття інтернаціоналізації, обґрунтувати важливість цього процесу для подальшого реформування системи вищої освіти в Україні, виявити техніки проектного менеджменту, які необхідно застосовувати для успішної реалізації міжнародних проектів у різних наукових галузях.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна Асоціація Університетів, провівши опитування стосовно пріоритетних напрямів процесу інтернаціоналізації, зробила наступний висновок:

- Зовнішня мобільність студентів – перший пріоритет.
- Міжнародна наукова співпраця / інновації – другий пріоритет.
- Підсилення міжнародної та міжкультурної складової навчальних планів – третій пріоритет.

Ця Асоціація, як і Європейська Асоціація Університетів, є авторитетною установою, що фінансується з членських внесків та покликана вдосконалювати та позитивно впливати на зміни в системі вищої освіти. Вона була створена 1980 року за сприяння ЮНЕСКО [1]. Міжнародна Асоціація Університетів гуртує наукові установи та організації з більше 120 країн. Ця структура має певний засіб впливу і може регулювати прийняття рішень у галузі освіти на регіональному та місцевому рівнях. Щорічно Асоціація публікує звіти, в яких означає зміни, що відбулися в системі вищої освіти впродовж року та окреслює необхідні майбутні кроки. Оскільки інтернаціоналізація є найбільш актуальним поняттям сьогодення у різних галузях життя, зокрема і в освітній, Міжнародна Асоціація Університетів пропонує послугу, суттю якої є вироблення стратегії інтернаціоналізації для конкретного ВНЗ, враховуючи особливості фінансового стану країни, її культурних особливостей, існуючих та потенційних партнерських зв'язків [1].

На процес інтернаціоналізації необхідне фінансування. За даними опитування, проведеного Міжнародною Асоціацією Університетів, 53 % респондентів відповіли, що на впровадження інтернаціоналізації вони знаходять кошти з внутрішнього бюджету освітньої установи. Наступним джерелом фінансування імплементації цієї міжнародної стратегії є зовнішні грантодавці. Найбільшим з них є, без сумніву, Європейський Союз, який дає кошти на уніфікацію навчальних планів, їх інтернаціоналізацію, наукові розробки, відкриття проектних освітніх центрів. На останньому місці, згідно з опитуванням, постає фінансування з коштів, які залучаються від оплати студентами свого навчання.

Для того щоб зрозуміти, чому проектний менеджмент має настільки велику вагу у процесі інтернаціоналізації, варто проаналізувати те, якою була історія інтернаціоналізації в Європі.

У звіті Європейського парламенту під назвою "Інтернаціоналізація вищої освіти" зазначено, що "процес інтернаціоналізації в Європі спричинила програма Erasmus (Еразмус), ініційована Європейською Комісією близько 30 років тому. Окрім більше 3 мільйонів студентів, які взяли участь у цій програмі, вона дала поштовх до впровадження Європейської системи кредитної мобільності (European Credit Transfer System) для унормування та перезарахування кредитів, які студенти отримали у ВНЗ в рамках навчання за програмою Еразмус. Це дало змогу долучити до програми Еразмус країни Центральної та Східної Європи" [6]. Прийняття рішення про залучення до процесу міжнародної освіти країн з цілої Європи породило добре знаний в Україні Болонський процес та дало поштовх до формування Європейської зони вищої освіти. 2013 року, зважаючи на зріст обміну між студентами та професорсько-викладацьким складом, а також у зв'язку з уніфікацією освітніх сфер у різних країнах Європи Європейська Комісія запропонувала першу, всеосяжну стратегію інтернаціоналізації, звівши усі положення у праці "Європейська вища освіта у світі" (2013).

Впродовж більше 35 років з початку активного взаємовпливу та спільної роботи між науковими установами Європи були засновані ще низка проектів, фінансовий фонд деяких з них сягає десятки мільярдів доларів: Горизонт 2020, TEMPUS, ALFA, ALBAN, ATLANTIS, Erasmus + [6].

Чого прагне досягти Європейський Союз впровадженням таких проектів? Спільного простору наукового знання, посилення взаємоспівпраці між ключовими науковцями світу, отримання продукту, який зможе покращити життя людини, принести користь соціуму та вирішить питання, які все ще чекають відповіді: як подолати рак? тощо.

Для ефективної імплементації програм, які запровадив Європейський Союз, необхідні навички проектного менеджменту. Уміння та знання, яке закумулювала ця наука, є необхідні освітянам, працівникам структурним підрозділам університетів, науковцям для того, щоб отримати кошти на наукові дослідження, впровадити програми подвійних дипломів спільно з кращими університетами світу, набути нових навичок з метою створення продукту, який буде релевантний на ринку; заснувати освітні центри, які допомагатимуть впроваджувати стратегію інтернаціоналізації освіти в конкретному ВНЗ та в цілому в Україні [6].

Проектний менеджмент як наука здавна популярна у Європі та Америці.

Спочатку навички проектного менеджменту застосовувалися у бізнес-сфері. Сьогодні принципи цієї науки потрібні в освітній сфері, бо процес подання документів на отримання гранту від таких грантодавців, як Європейська Комісія, комплексний та кропіткий [5].

Однією з найавторитетніших освітніх установ, яка спеціалізується на наданні освітніх послуг саме у цій сфері, є Інститут проектного менеджменту (США). Проект-менеджмент за визначенням цієї установи – це зусилля впродовж певного проміжку часу, спрямоване на створення унікального продукту, сервісу або результату [7]. Науковці цього Інституту зазначають, що проекти можуть реалізовуватися у різних сферах, у державному та приватному секторах. Незалежно від галузі, в якій реалізовується проект, він має бути виконаний вчасно, в рамках зазначеного бюджету та забезпечити виконання тих організаційних, навчальних та будь-яких інших завдань, які ставить перед собою організація, що впроваджує проект [7].

“Проект менеджмент – це раціональне використання знання, навичок, технік, умінь у конкретному проекті для забезпечення ефективного його впровадження” [7]. До середини ХХ століття проектний менеджмент практикувався “неформально”, і тільки пізніше він переріс у окрему науку, а люди, які ним займаються набули окремої професії.

Інститут проектного менеджменту розробив окрему книгу проектних навичок (A guide to the project management body of knowledge), який є азбукою для кожної людини, яка займається проектною діяльністю. Будь-який проект – чи то в освітній, чи то в бізнес-сфері – повинен мати декілька ключових фаз: ініціювання, планування, фактичне впровадження, контроль та моніторинг, завершення проекту [7].

Знання у царині проектного менеджменту, як раніше зазначалось у статті, – комплексне. Воно включає розуміння певних понять та навичок роботи у різних галузях знань. На думку спеціалістів Інституту проектного менеджменту, до них входять: інтеграція, кошти, людські ресурси, менеджмент стейкхолдерів, масштаб, якість, комунікація, час, закупівлі та менеджмент ризиками.

Незважаючи на те, що правила проектного менеджменту однакові для роботи у різних країнах світу, варто зауважити, що культурні контексти, в яких реалізуються проекти, різні. “Ми не поділяємо однієї культури, тому що у всьому світі різні суспільства мали різний досвід та мають різні умови життя, прожили різну історію” [1]. Саме тому рекомендується користуватися при реалізації певного проекту також навичками міжкультурної комунікації та використовувати техніки міжкультурної співпраці.

Ефективний проектний менеджмент – засіб інтернаціоналізації вищої освіти. Це, перш за все, доводить робота МОН України та робота числа інших освітніх установ. 28 вересня 2015 року представники Міністерства та представники офісу Еразмус + провели семінар “Інтернаціоналізація вищої освіти”.

Програма заходу була наступна:

- управління міжнародною діяльністю у вищому навчальному закладі;
- проектний менеджмент;
- академічна мобільність;
- навчання іноземних студентів (зміна порядку набору, видача запрошень, користування електронним журналом тощо);
- визнання іноземних документів про освіту [3].

17–18 березня 2016 року Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя та низка освітніх установ провели міжнародний науково-практичний семінар “Проектна діяльність як інструмент дослідження, навчання та інновацій”.

Висновки і перспективи подальших досліджень. “Проекти – це життєво необхідний внесок для майбутнього, і вони є ключовою складовою змін...” [1]. Система вищої освіти в Україні потребує реформування та залучення великої кількості фінансових потоків для стимулювання її розвитку [4]. Проектний менеджмент дає змогу виконати основні вимоги до імплементації проекту та здати його своєчасно, коректно прозвітувавшись.

Вплив проектного менеджменту та його роль на процес інтернаціоналізації вищої освіти потребує подальшого вивчення. Адже якщо в Україні почнуть викорис-

товувати прийняті у світі правила цієї науки, набуватимуться необхідні навички, то це відкриє двері до реалізації масштабних проектів в освітній сфері із залученням кращих світових університетів. Це стимулюватиме спільні наукові дослідження та дасть доступ до нових ринків.

Сьогодні необхідність практик проектного менеджменту ще недооцінені у нашій державі. Проте такі вміння є безумовною вимогою часу не тільки для нас, але й для всього світу.

Проектний менеджмент – ключовий засіб інтернаціоналізації освітньої сфери як в Україні, так і за її межами. Подальше вивчення механізмів упровадження нових проектів – важливе, адже це забезпечить ефективну роботу освітньої сфери.

Література

1. Міжнародна асоціація університетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iau-aiu.net/content/association>. – Назва з екрана.
2. Нітенко О. В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету [Електронний ресурс] / О. В. Нітенко // Освітологічний дискурс. – 2015. – № 2. – С. 205–216. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_2_22. – Назва з екрана.
3. Педагогічна преса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/138229-vebinar-32.html>. – Назва з екрана.
4. Хомерікі О. А. Інтернаціоналізація та інтеграція як напрями глобалізації освіти: процеси синтезу і диференціації [Електронний ресурс] / О. А. Хомерікі. – Режим доступу: http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob16_76-84.pdf. – Назва з екрана.
5. European Commission [Електронний ресурс] // Horizon 2020. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>. – Назва з екрана.
6. European Parliament [Електронний ресурс] // Internationalization of higher education. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>. – Назва з екрана.
7. Project management institute [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pmi.org/>. – Назва з екрана.